

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за друго тромесечје 2014. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту	4
Друштва за осигурање	4
Остали учесници на тржишту	5
1.2. Структура портфеља осигурања	5
1.3. Билансна сума и билансна структура	7
Билансна сума	7
Структура активе	7
Структура пасиве	8
2. Показатељи пословања	9
2.1. Солвентност	9
2.2. Квалитет имовине	9
2.3. Покривеност техничких резерви	9
2.4. Ликвидност	10
3. Аутоодговорност	10
4. Закључак	11

Списак скраћеница

млн	милион
млрд	милијарда
T2	друго тромесечје у години – период од 1. 1. до 30. 6.

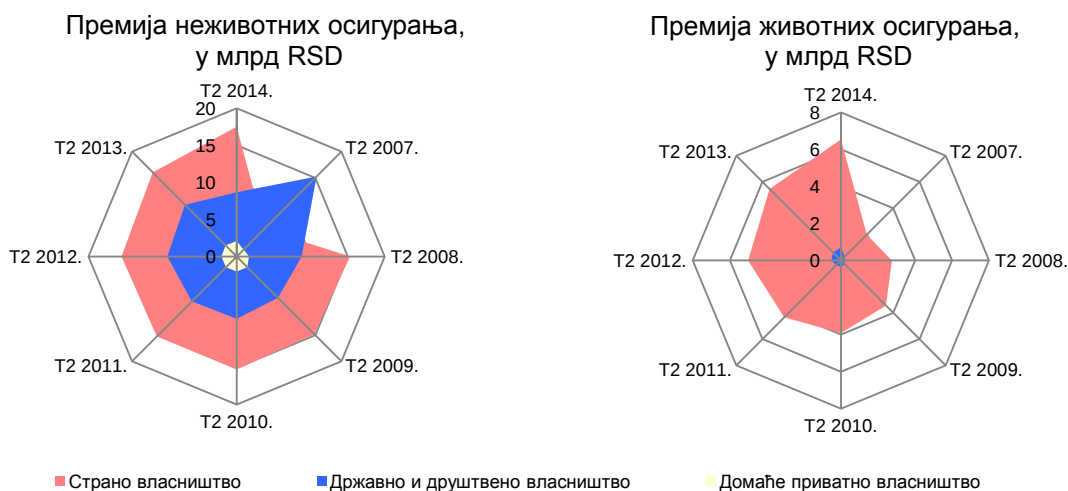
1. Тржиште осигурања

1.1. Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

На крају Т2 2014. у Србији је пословало 28¹ друштава за осигурање, што је непромењен број у последње две и по године. Искључиво пословима осигурања бави се 24 друштва, а пословима реосигурања четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бави се њих седам, искључиво неживотним осигурањем 11, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала, од 28 друштава за осигурање, њих 21 је у већинском страном власништву, а седам у домаћем власништву.

Извор: Народна банка Србије.

Уласком на тржиште и добијањем гринфилд лиценци (њих 13 од 2005. године) друштва за осигурање у страном власништву на крају Т2 2014. бележе преовлађујуће учешће, и то у премији животних осигурања са 90,4%, премији

¹ Народна банка Србије је у јулу 2014. једном друштву за осигурање одузела дозволу за рад. У августу 2014. Народној банци Србије су достављена два захтева за издавање сагласности за спровођење статусне промене – припајање другом друштву за осигурање.

неживотних осигурања са 62,0%, укупној имовини са 72,8%, као и у броју запослених са 65,2%.

Остали учесници на тржишту

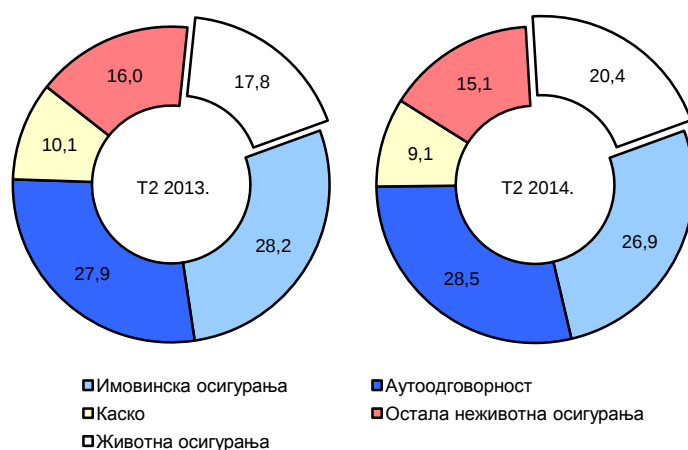
Поред друштава за осигурање, на тржишту послује и: 19 банака које су добиле сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 90 правних лица (друштава за посредовање, заступање и пружање других услуга у осигурању), 111 заступника у осигурању (физичких лица – предузетника), док је овлашћење за обављање послова заступања у осигурању, односно овлашћење за обављање послова посредовања у осигурању добило 15.021 физичко лице².

1.2. Структура портфела осигурања

Укупна премија у Т2 2014. износила је 35,5 млрд динара (307 млн евра или 418 млн америчких долара)³, или за 4,2% више у односу на исти период претходне године.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 79,6%, а учешће животних осигурања 20,4%. Пораст учешћа животних осигурања са 17,8% у истом периоду претходне године резултат је пораста тих осигурања од 19,3%.

Укупна премија према врстама осигурања
у Т2 2013. и Т2 2014.
у %

Извор: Народна банка Србије.

² Стање на дан 14. августа 2014. године.

³ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2014. године.

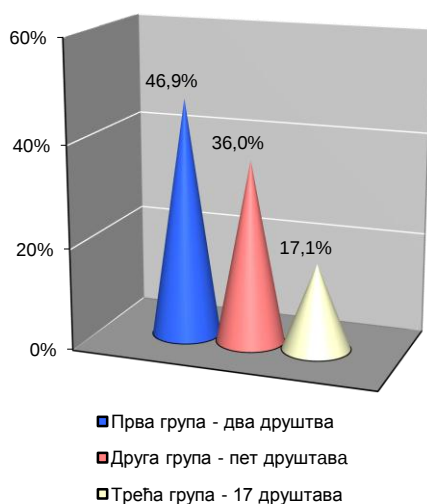
Структура премије у Т2 2014. донекле се разликује од структуре у истом периоду 2013. године. Наиме, док су у Т2 2013. доминантно учешће у премији од 28,2% бележила осигурање имовине од пожара и других опасности и остала осигурања имовине – имовинска осигурања, у Т2 2014. највеће учешће у укупној премији остварило је осигурање од одговорности због употребе моторних возила од 28,5%.

Иза њега следе осигурање имовине од пожара и других опасности и остала осигурања имовине – имовинска осигурања са 26,9%, животна осигурања са 20,4% и осигурање моторних возила – каско са 9,1%.

Премија неживотних осигурања порасла је за 0,9% у односу на исти период 2013. године. Премија осигурања од одговорности због употребе моторних возила остварила је раст од 6,5%, док су премија осигурања моторних возила – каско и премија имовинских осигурања забележили пад од 6,0% и 0,7%, респективно.

У аналитичке сврхе извршено је груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији у три групе, и то тако да прву групу чине два друштва

Учешће у укупној премији по *peer* групама,
Т2 2014.

Извор: Народна банка Србије.

с преко 15% у укупној премији, другу пет друштва са учешћем мањим од 15% и трећу 17 друштава с мање од 3%. У односу на исти период претходне године једно друштво за осигурање је из треће *peer* групе прешло у другу *peer* групу, чиме је дошло до извесне промене учешћа самих *peer* група. Наиме, у Т2 2013. прва група од два друштва покривала је 49,9% тржишта, друга, коју су чинила четири друштва, 31,1% и трећа, коју је чинило 18 друштава, 19,0%.

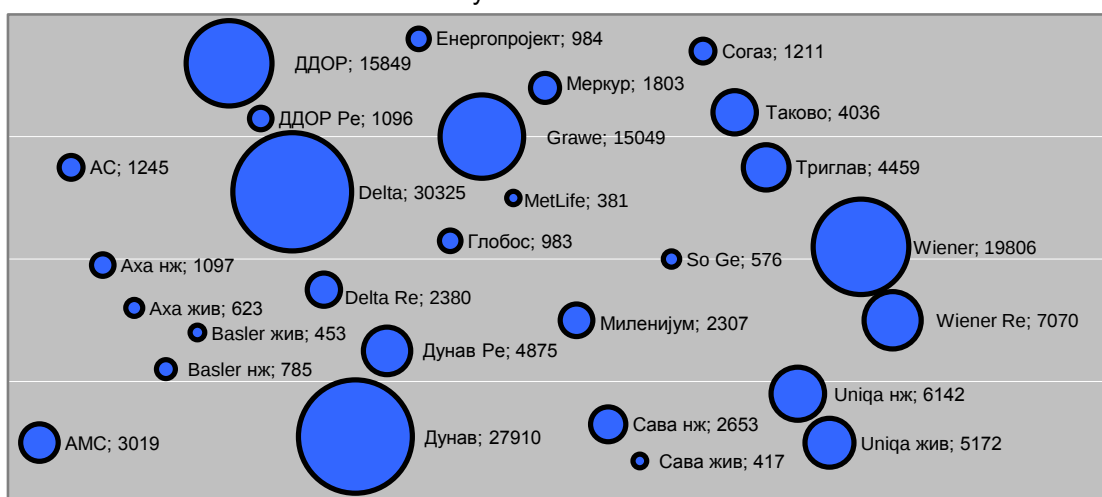
Концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају билансних сума свих друштава за осигурање, јесте умерена и на крају Т2 2014. је износила 1.051.

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је на крају Т2 2014. године на 162,7 млрд динара (1.405 млн евра или 1.918 млн америчких долара)⁴, и то за 7,8% у односу на крај Т2 претходне године.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 30. јуна 2014.
у млн RSD

Извор: Народна банка Србије.

Структура активе

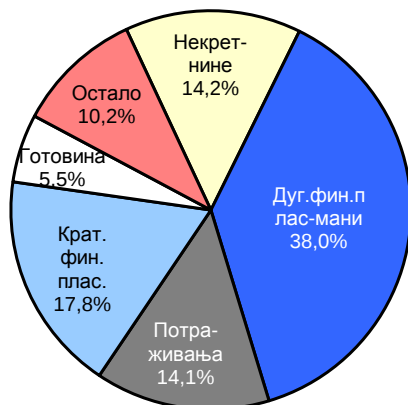
У структури активе друштава за осигурање, на крају Т2 2014. године 58,8% односило се на сталну имовину (од чега 45,1% на дугорочне финансијске пласмане, а 12,8% на некретнине), а на 41,2% на обртну имовину (од чега на краткорочне финансијске пласмане 12,5%, а на потраживања 10,8%).

У поређењу с крајем Т2 2013. када је учешће сталне имовине износило 53,4% (од чега дугорочни финансијски пласмани 38,0%, а некретнине 14,2%), а обртне имовине 46,6% (од чега краткорочни финансијски пласмани 17,8%, а потраживања по премијама 14,1%), може се закључити да се структура активе донекле променила.

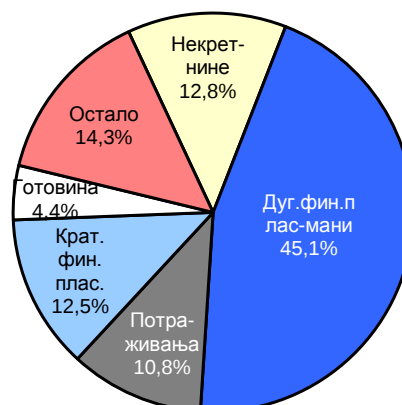
С једне стране, дугорочни финансијски пласмани на крају Т2 2014. повећавају претежно учешће у активи као резултат номиналног раста по стопи од 27,9%, док, с друге стране, некретнине, краткорочни финансијски пласмани и потраживања бележе како пад учешћа у активи, тако и номинални пад.

⁴ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2014. године.

Структура aktive
на крају T2 2013.

Структура active
на крају T2 2014.

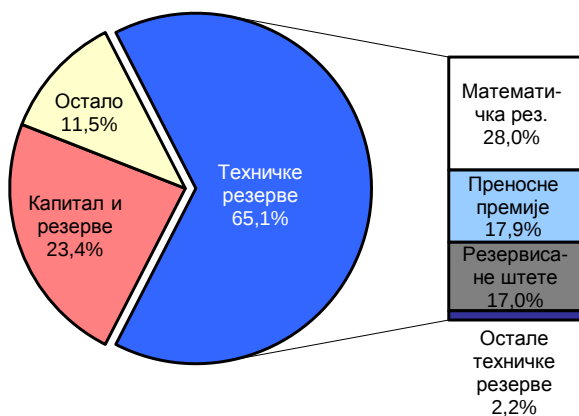
Извор: Народна банка Србије.

Структура пасиве

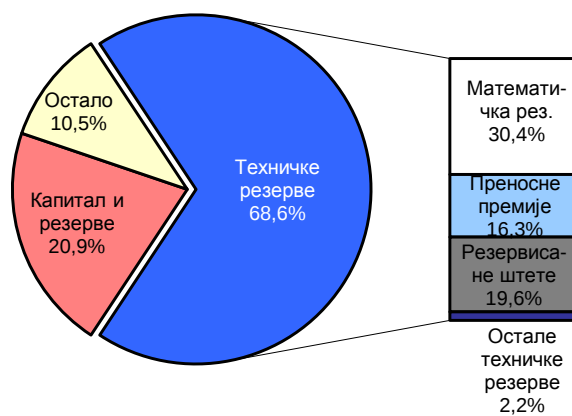
У структури пасиве на крају T2 2014. техничке резерве исказују учешће од 68,6%, а капитал и резерве 20,9%.

Капитал у износу од 34,5 млрд динара забележио је пад у односу на крај T2 претходне године по стопи од 2,2%, док су техничке резерве у износу од 113,2 млрд динара оствариле раст од 15,4%, при чему је најзначајније учешће у овим резервама имала математичка резерва са стопом раста од 19,0%.

Структура пасиве
на крају T2 2013.

Структура пасиве
на крају T2 2014.

Извор: Народна банка Србије.

2. Показатељи пословања

2.1. Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од квалитета имовине и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе, као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности је на крају Т2 2014. износила 16,9 млрд динара, а гарантна резерва 26,2 млрд динара. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне резерве и маргине солвентности износио је 152,3%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 182,7%.

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* на крају Т2 2014. је на задовољавајућем нивоу и износи 30,6% (крају 2013. године 30,0%). Блага промена вредности овог показатеља последица је нешто бржег раста тих облика активе од раста укупне активе.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће бележи благо смањење – са 3,8% на крају 2013. године на 3,6% на крају Т2 2014. године. На промену вредности овог показатеља утицао је раст укупне активе.

2.3. Покривеност техничких резерви

Поред адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да средстава улаже зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рочности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а с циљем обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе на крају Т2 2014. износило је 91,7%, а на крају 2013. године 100,6%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе на крају Т2 2014. износило је 100,5%, а на крају 2013. године 100,3%.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања, техничке резерве *неживотних осигурања* у Т2 2014. највећим делом биле су покривене државним хартијама од вредности са 40,3%, депоновањем код банака са 12,1%, инвестиционим некретнинама са 10,2%, готовином са 8,7% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 7,3%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности са 89,4%, а затим следи депоновање код банака са 4,8%.

2.4. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора да води рачуна о усклађености средстава и обавеза по рочности, као и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза на крају Т2 2014. износила је 83,4% (на крају 2013. године 91,8%). Кретање овог показатеља резултат је бржег раста краткорочних обавеза од раста обртне имовине умањене за залихе.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза на крају Т2 2014. износио је 212,9% (на крају 2013. године 393,0%). Кретање овог показатеља резултат је бржег пада обртне имовине умањене за залихе од пада краткорочних обавеза.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима на крају Т2 2014. бавило се 13 друштава за осигурање.

Премија осигурања од аутоодговорности је у Т2 2014. за 6,5% виша у односу на исти период претходне године.

Концентрација портфеља у овом сегменту благо је повећана, имајући у виду да су у Т2 2014. три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривала 60,1% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 59,7% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља Т2 2014. и истог периода 2013. може се закључити да је тренд развоја тржишта осигурања успорен. Издвајају се следеће промене у Т2 2014. године:

- остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 7,8% и она износи 162,7 млрд динара;
- остварено је смањење капитала од 2,2% и он износи 34,5 млрд динара;
- остварено је повећање техничких резерви од 15,4% и њихова потпуна покривеност у животним осигурањима и непотпуна покривеност у неживотним осигурањима;
- остварено је повећање укупне премије од 4,2% и она износи 35,5 млрд динара;
- доминантно је учешће неживотних осигурања у укупној премији и оно износи 79,6%; премија неживотних осигурања бележи раст од 0,9%, при чему премија осигурања моторних возила – каско бележи пад од 6,0%, а имовинска осигурања од 0,7%;
- животна осигурања повећавају учешће у укупној премији са 17,8% на 20,4%;
- концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом је умерена;
- број друштава за осигурање је остао непромењен и износи 28, уз смањење броја запослених на 11.518 по стопи од 0,7%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве посебно у садашњем тренутку су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева

адекватно успостављен систем интерних контрола, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, правовремена исплата штета, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће се допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система и др.

Такође, ту су и едукација и припрема за примену новог методолошког оквира за управљање ризицима, *Solvency II*. Наиме, адекватно управљање ризицима од кључног је значаја за успешност пословања осигуравача. Управо то је и суштина директиве *Solvency II*, према којој се од осигуравача захтева сагледавање и побројавање свих врста ризика којима су изложени у свом пословању, као и ефикасније управљање овим ризицима. Она уводи сложеније захтеве солвентности ради обезбеђења довољног капитала за ризике којима су друштва за осигурање изложена.